

Razumkov
centre

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В СЕРПНІ 2025 р.

Вересень 2025

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В СЕРПНІ 2025 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

Останній літній місяць, коли великі міста порожніють через розпал сезону відпусток, є найтихішим у році. Проте російські атаки на енергетичну інфраструктуру України не припинялися і у серпні, не дозволяючи відпочивати ані ремонтним бригадам обленерго, ані вогневим групам Сил оборони. Найбільше в «енергетичному плані» постраждали Сумщина й Полтавщина.

Удари по критичній інфраструктурі, **передусім** «комбіновані ворожі атаки з масовим застосуванням дронів», залишатимуться «основним ризиком для енергетики України» й надалі. Однак «система продовжує стабільно функціонувати завдяки завчасним заходам і професіоналізму енергетиків», а «всі пошкоджені об'єкти оперативно обстежують і відновлюють».

З огляду на це, в Міненерго оптимістично **оцінюють** перспективи проходження осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр. Серед запорук цього — менші обсяги споживання, достатні **резерви** потужності та обладнання, вища пропускна здатність міждержавних **перетинів**, **дотримання** графіків накопичення вугілля й мазуту для потреб ТЕС і ТЕЦ та успішна ремонтна кампанія на українських АЕС.

ПІДГОТОВКА ДО ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

Одним із 12 пріоритетів **презентованого** 18 серпня 2025 р. **проекту** Програми дій Кабінету Міністрів України на 2025-2026 рр. визначено «Зимову стабільність та безпеку». Згідно з ним, особливу увагу буде, зокрема, приділено: підвищенню активного й пасивного рівнів захисту об'єктів критичної інфраструктури від безпілотних літальних апаратів і ракетних ударів, забезпеченню енергетичної безпеки громадян і бізнесу, гарантуванню безперебійного енергопостачання впродовж опалювального сезону 2025-2026 рр. У Міненерго **уточнюють**: «Наша ціль — забезпечити стабільну роботу енергосистеми в зимовий період. Підготовка до нового опалювального сезону та всіх його можливих сценаріїв є одним з ключових пріоритетів уряду та основним завданням Міністерства енергетики України».

До кінця 2025 р. Кабінет Міністрів України планує в рамках:

✓ підготовки до опалювального сезону 2025-2026 рр.: завершити всі передбачені

затверджені графіками ремонти (у т. ч. — 3,2 ГВт теплової потужності); імпортувати не менше ніж 4,6 млрд куб. м газу з накопиченням у сховищах не менше 13,2 млрд куб. м; залучити до Фонду підтримки енергетики України €150 млн для закупівлі «критично необхідного обладнання»; збільшити «дозволену пропускну спроможність» міждержавних перетинів для експорту (!) електричної енергії з 0,9 до 1,1 ГВт; забезпечити введення в експлуатацію щонайменше 200 МВт розподіленої генерації. В Міненерго **обіцяють** «додатково ввести щонайменше 350 МВт великими енергетичними компаніями, переважно державними». Ще «близько 500 МВт буде забезпечено від реалізації проектів приватного сектору». У свою чергу, Національний банк України **повідомив**, що 20 вітчизняних банків уже надали 26,2 млрд грн на відновлення енергетичної інфраструктури (зокрема 993 МВт теплової генерації) в 21 регіоні;

✓ забезпечення стабільного, безпечного та якісного теплопостачання: увести в експлуатацію щонайменше 150 МВт електричної й 120 МВт теплової потужності; забезпечити теплом щонайменше 70 тис. багатоквартирних будинків і 25 тис. об'єктів соціального

призначення. При цьому Мінрозвитку вже [прозвітувало](#) про «середній рівень готовності по країні – близько 60 %, що відповідає плану. Це понад 86 тис. житлових будинків і майже 15 тис. об'єктів соціальної інфраструктури». Триває приєднання когенераційних установок: «із запланованих 908 підтверджено постачання 551, а 189 уже працюють у мережі, забезпечуючи 145 МВт потужності»;

✓ запобігання корупції: сформувати наглядові ради державних енергетичних компаній у повному складі з дотриманням принципу більшості незалежних членів;

✓ удосконалення законодавства: створити правові та інституційні умови для експорту українського біометану до ЄС як сталого відновлюваного газу; спростити надання державної підтримки фізичним особам, які встановлюють у власних домогосподарствах генеруючі установки, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел; визначити «механізм реструктуризації заборгованості за природний газ, що не залежить від обсягу заборгованості з різниці в тарифах». Як [зазначили](#) в Міненерго: «Серед пріоритетів уряду – максимальне спрощення всіх регуляторних процедур для швидкого відновлення та розвитку різних типів генерації».

Не полишає Міненерго й надії добудувати енергоблоки № 3 і 4 на Хмельницькій АЕС. Відповідний законопроект, що базуватиметься на оновлюваному зараз техніко-економічному обґрунтуванні, має бути поданим до Верховної Ради до кінця року, а будівництво заплановано розпочати до 31 грудня 2026 р.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

У серпні в Об'єднаній енергетичній системі України спостерігався профіцит, спричинений низьким споживанням за помірної температури повітря. В окремі години небаланс сягав 1,5 ГВт. Щоб урівняти пропонування з попитом, НЕК «Укренерго» був змушений частково розвантажувати АЕС і станції, які використовують відновлювані джерела, обмежувати (і навіть забороняти) імпорту і максимально відкривати експорт електроенергії.

Постачання її споживачам у звітному періоді переривалося головним чином через

негоду. Це відбувалося шість разів, наймасовіше – 7 серпня, коли через грози та шквальний вітер частково чи повністю знеструмленими виявилися 186 населених пунктів у дев'яти областях. Унаслідок російських атак обмежувалося споживання в прифронтових районах, передусім на Сумщині, а [також](#) у Полтавській, Чернігівській та Одеській обл.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували сім блоків АЕС, що генерували до 5,2 ГВт енергії. Два перебували на технічному обслуговуванні. Джерелами маневрової потужності були до 12 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 3,5-4,2 ГВт електричної енергії. Потужність станцій, що використовують відновлювані джерела, обмежувалася рівнем у 1,2 ГВт.

Генерація на підприємствах ПрАТ «Укр-гідроенерго» у серпні скоротилася до 0,5-0,6 ГВт. При цьому в компанії [звертають](#) увагу, що її «змушують виробляти електроенергію в години, не передбачені графіками, попри історично низький рівень води у водосховищах, що ускладнює накопичення ресурсу для подальшого виробництва».

Частка АЕС в структурі генерації у серпні становила 46-49%. На ТЕС припадало 21-23% виробництва енергії, станції на ВДЕ – 13-15%, ТЕЦ – до 10%, ГЕС – 5-6%. У цілому, обсяги генерації в Україні становили 9-10 ГВт щоднини (у 2021 р. – до 14 ГВт).

У звітний період вітчизняні споживачі [імпортували](#) з п'яти сусідніх держав 270 ГВт-год електричної енергії, експортували – 300 ГВт-год (+20 і -0% порівняно з липнем). Таким чином, у серпні Україна зберегла статус нетто-експортера цього ресурсу.

Максимальна дозволена потужність експорту електричної енергії з України та Молдови до держав-членів ЄС [становила](#) 900 МВт. Із 1 серпня 2025 р., за домовленістю між шістьма операторами системи передачі, що входять до Регіону розрахунку пропускної спроможності Східної Європи (EE CCR), вона переглядатиметься щомісячно.

Запаси енергетичного вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ скоротилися до 2,5 млн т. Попри це, їх цілком достатньо для проходження міжсезоння, а, відповідно до

графіків накопичення і споживання, як складеного **Міненерго**, так і затвердженого **урядом**, й осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр.

Хоча 6, 19, 21 і 26 серпня агресор атакував об'єкти Групи Нафтогаз, номінації замовників послуг бронювання потужності було виконано в повному обсязі. Газотранспортна система України функціонувала в нормальному режимі.

Добове споживання газу в Україні зберігалось на рівні 22-24 млн куб. м. Власний видобуток становив 43-44, імпорт з Угорщини, Польщі, Словаччини й Румунії — 20-24 млн куб. м (**загалом** у серпні — 625 млн).

Це дозволило закачувати до підземних сховищ до 50 млн куб. м газу щодоби, завдяки чому вітчизняні **запаси** зросли на 30% порівняно з минулим місяцем (до 6,5 млрд куб. м, без урахування 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» і 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ»).

Утім, цей показник усе ще є нижчим, ніж у минулому році, на 5% і меншим, ніж у 2015-2018 рр., на 18%. Тобто для досягнення до 1 листопада 2025 р. цільового рівня у 8,5 млрд куб. м (або 13,2 млрд куб. м, з урахуванням технологічних обсягів) Група Нафтогаз має імпортувати у вересні-жовтні ще 1,0 млрд куб. м газу, а якщо їй не вдасться вберегти свої потужності від руйнувань, — 2,0-2,5 млрд. При цьому наявні в українського монополіста фінансові можливості дозволяють за нинішнього рівня цін на газ закупити не більше 0,6 млрд куб. м цього ресурсу. Частковому вирішенню такої проблеми сприятиме **надання** Групі Нафтогаз €500 млн кредитних коштів за угодою з Європейським банком реконструкції та розвитку.

На відміну від природного газу, нестачі бензину й дизельного палива в Україні не фіксується і не прогнозується. Попри високий попит, зумовлений сільськогосподарськими роботами, пального на ринку достатньо, щоб задовольнити потреби усіх без винятку споживачів.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗІ

Споживачі, насамперед державні, **заборгували** НЕК «Укренерго» понад 38 млрд грн,

з яких 12 — неплатежі постачальника «останньої надії», тоді як оператор винен учасникам балансуючого ринку майже 15 млрд грн. У ПрАТ «Укргідроенерго» наголошують, що НЕК «Укренерго» має **сплатити** компанії близько 8 млрд грн, що майже дорівнює розміру інвестиційної програми «Укргідроенерго», причому «механізму погашення цієї заборгованості не існує».

Єдиним способом вирішення боргової проблеми є **забезпечення** платоспроможності виробників, постачальників і споживачів, насамперед кінцевих. Однак уряд досі не скоротив переліки захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури. Міненерго ж **зобов'язалася** «визначити механізм і критерії формування переліків захищених споживачів з метою удосконалення процедури включення/виключення до/з такого переліку» лише до 31 грудня 2025 р.

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» **забезпечив** транзит до Молдови 10 млн куб. м угорського газу. Транспортування російської сировини **зупинене** 1 січня 2025 р.

На відміну від транзиту газу, московська нафта продовжувала йти через Україну. Виконуючи свої контрактні зобов'язання, АТ «Укртранснафта» транспортувала до 30 тис. т російської сировини на добу для НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL). Транзит здійснювався південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце). З 9 вересня 2024 р. усю нафту, що транспортується за цим маршрутом, MOL Plc **купує** на білорусько-українському кордоні.

Втім, у звітному періоді транзит російської сировини переривався 6, 13, 21 і 28 серпня, після **атак** Сил безпілотних систем Збройних сил України на НПС Унеча і ЛВДС 8Н російського АТ «Транснефть-Дружба».

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

Ціновий **індекс** електроенергії базового навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН) у серпні майже не змінився (5189), тоді як на піку (PEAK) — знизився до

3 641 грн/МВт-год (+0,1 і -12,3% порівняно з липнем). Міжпікове (OFFPEAK) навантаження подорожало до 6736 грн/МВт-год (+8,4%).

Середньозважена **ціна** на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 4 901, на РДН ОЕС України – 5420 грн/МВт-год (-0,9 і +3,3% порівняно з липнем).

Такі показники, та ще й за наявності відчутного профіциту електроенергії в денні години, підтвердили недосконалість чинних ринкових механізмів, викривлених численними адміністративними обмеженнями.

У свою чергу, середньозважена **ціна** вересневого ресурсу природного газу за результатами електронних біржових торгів на Українській енергетичній біржі у серпні подешевшала до 19 644 грн/тис. куб. м (-8,8% порівняно з липнем). **Вартість** природного газу на ТТФ, приведена до вітчизняного кордону, завершила місяць на позначці 24 151 грн/тис. куб. м (-5,4 % порівняно з 31 липня 2025 р. із ПДВ).

Тарифи ТОВ «ГК Нафтогаз України» на газ для непобутових споживачів, в яких наявні чинні договори постачання, з 1 вересня 2025 р. становлять 27 000 грн/тис. куб. м (у серпні – 28 500 грн із ПДВ). **Ціни** для побутових **споживачів** до 31 жовтня 2025 (без консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства) зафіксовані на рівні 7 960 грн/тис. куб. м.

Європейські оператори продовжили активне закачування газу у сховища. Завдяки цьому, заповнення останніх зросло з 68 до 77%, що відповідає 82,6 млрд куб. м (+13% за місяць). Утім, цей **обсяг** є нижчим середнього за останні п'ять років на 8% і меншим, ніж минулорічний, на 17 млрд куб. м (на 17%).

Попри липневий прогноз, спотові **ціни** на хабі ТТФ у серпні знизилися до \$390-400/тис. куб. м (-5-6% порівняно з попередніми). Цьому сприяла поява на азіяському ринку надлишку скрапленого газу, в т. ч. російського походження. Втім, восени висхідний тренд на світовому ринку має відновитися, адже коефіцієнт заповнення сховищ усіх держав-членів ЄС у будь-яку дату між 1 жовтня і 1 грудня має досягти 90%. Єдиним виключенням, що дозволяє скоригувати цей показник на 10 в.п. у бік зменшення, можуть

стати «складні ринкові умови», появи яких не прогнозується.

Ф'ючерси на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey) у серпні знизилися до \$99/т (-6%). При цьому рік тому вони становили \$119/т. Запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам – Роттердам – Антверпен) зросли з мінімального за сезон рівня до 3,5 млн т (+21% за місяць).

Нафтові **ф'ючерси** у серпні змінювалися в межах \$65-70/бар. При цьому усереднені за місяць котирування Brent знову виявилися нижчими (\$67,3 порівняно з липневими \$69,4/бар.). Попри збільшення видобутку (у серпні **досягнуто** його історичного максимуму – 85,6 млн бар. на добу) на фоні меншого, аніж **очікувалося**, зростання попиту на нафту, формуванню стійкого низхідного тренду на світовому ринку продовжує заважати непередбачуваність дій адміністрації президента США.

Тим не менше, за останній рік, згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), маркерні котирування вже **знизилися** на 12,3%. За консолідованими **прогнозами**, вже у 2025 р., а не в 2026 р., як **очікувалося**, перевиробництво нафтової сировини сягне 1,9 млн бар. на добу (1,9% від світового споживання). Цьому сприятиме узгоджене 3 серпня 2025 р. скасування всіх обмежень на видобуток, запроваджених у листопаді 2023 р. державами-членами ОПЕК+.

На жаль, зниження нафтових котирувань і, як наслідок, зменшення вартості імпортованого в Україну пального, не вплинуло на цінову політику вітчизняних «системних операторів». Вартість пропонованих ними нафтопродуктів, яку з 10 до 20 червня було підвищено на 3-4 грн/л, у серпні майже не змінилися. Єдиним виключенням став «аукціон нечуйваної щедрості» на День незалежності, коли пальне на заправках можна було придбати на 3-5 грн/л – дешевше, аніж зазвичай.

У цілому, за станом на 31 серпня 2025 р., індикативні **ціни** на бензин А-95 Євро5, дизельне паливо ДП-Л Євро5 і скраплений нафтовий газ ПБА становили, відповідно, 63,33; 55,98 і 34,43 грн/л (-0,3; -0,2 і -0,0% за місяць). Розрахунки netback свідчать, що

така вартість палива на заправках є завищеною щонайменше на 4–5 грн/л. Єдиним виключенням є пропан-бутан, літр якого, попри грабіжницький акцизний податок, коштує як 0,5 л високооктанового бензину.

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Кабінет Міністрів України:

✓ **установив** механізм надання додаткової підтримки на оплату послуг з постачання та розподілу електроенергії або покриття витрат на альтернативні джерела отримувачам пільг і житлових субсидій, які проживають у житлових приміщеннях (будинках), розташованих на територіях активних бойових дій; територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси; або можливих бойових дій, включених до переліку територій, затвердженого Мінрозвитку, до зміни їхнього статусу. Підтримка виплачуватиметься в розмірі вартості постачання 100 кВт·год електроенергії на кожну особу щомісяця, але не більше 300 кВт·год на домогосподарство;

✓ **визначив** механізм надання одноразової грошової допомоги на придбання твердого пічного побутового палива населенню за кошти Представництва Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні та інших гуманітарних організацій. Поширив дію цього механізму на осіб, які на дату подання заяви про надання допомоги фактично проживають у житлових будинках, які опалюються твердим пічним побутовим паливом: в опалювальному сезоні 2025–2026 рр. (19 400 грн на домогосподарство) — у Сумській, Харківській, Херсонській, Луганській, Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській та Чернігівській обл.; у наступних роках — у 10-кілометровій зоні від державного кордону з рф або лінії зіткнення; на територіях активних бойових дій; територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси; територіях можливих бойових дій, включених до переліку територій, затвердженого Мінрозвитку, до зміни їхнього статусу;

✓ **затвердив** нову редакцію статуту НАЕК «Енергоатом»;

✓ ухвалив рішення про проведення в січні 2026 р. конкурсів на укладення угод про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах **Межигірської** та **Свічанської** ділянок (Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька обл.), з урахуванням **Закону** України «Про ратифікацію Угоди між урядом закону та Урядом Сполучених Штатів Америки про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови». Таке врахування означає, що в майбутніх угодах буде передбачено право партнера зі США викупити продукцію й гарантію, що іншим учасникам не запропонують вигідніші умови;

✓ **утворив** Координаційну раду з питань розвитку біоенергетичного потенціалу сільського господарства. Її основним завданням має стати налагодження взаємодії центральних і місцевих органів влади для підготовки пропозицій у сфері виготовлення, реалізації, використання й транспортування альтернативних видів палива (біопалива); визначення заходів і механізмів для стимулювання його використання й розвитку сировинної бази; забезпечення ефективності процедур, пов'язаних з уведенням в обіг та обліком біопалива; скорочення витрат, пов'язаних із його виробництвом і реалізацією; підвищення якості біопалива тощо;

✓ **оновив** План України, перенісши, зокрема, ухвалення законопроекту про інтеграцію українського та європейського ринків електроенергії з четвертого на третій квартал 2025 р., а законопроекту щодо стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику — з третього кварталу 2026 р. на четвертий квартал 2025 р. При цьому мораторій на підвищення комунальних тарифів заплановано скасувати не у 2025 р., а до 1 січня 2027 р.;

✓ **підтвердив** належність пропозиції про фінансування Європейським інвестиційним банком проєкту «Підтримка України в надзвичайних ситуаціях та декарбонізації».

НКРЕКП:

✓ **підвищив** із 1 вересня 2025 р. тарифи на послуги з розподілу електричної енергії для непобутових споживачів. Зростання становитиме в середньому 13,5 і 23%, відповідно для першого (споживачі, заживлені на лінії

напругою понад 27,5 кВ, або такі, що споживають >150 ГВт/год на місяць) і другого класів напруги (споживачі, заживлені на лінії напругою до 27,5 кВ). У вересні планується переглянути тарифи для операторів прифронтових регіонів;

✓ **унормував** проведення Адміністратором комерційного обліку щоденної сертифікації даних комерційного **обліку** електричної енергії із застосуванням автоматизованої платформи обміну та обробки даних (Датахаб);

✓ **конкретизував** **Методику** формування, розрахунку та встановлення тарифів на теплову енергію, що виробляється на тепло-електроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках, у частині: використання коштів, передбачених чинною структурою тарифів на виконання ремонтних робіт; удосконалення механізму врахування в тарифах питомих витрат умовного палива на основі аналізу їхніх фактичних значень і динаміки за попередні періоди; визначення питомих витрат палива згідно з ГКД 34.09.100-2003 «Витрати палива на відпущену електричну та теплову енергію при їх комбінованому виробництві на теплових електростанціях. Методика визначення» та умовами, за яких виконується цей галузевий керівний документ;

✓ **змінив** **Методику** визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу, **форми** звітності і **Порядок** контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов, у частині: внесення до переліку показників, що перевіряються, доходів і витрат, пов'язаних із недотриманням параметрів якості газу та його несанкціонованим відбором; спрямування на фінансування інвестиційних програм не менше 65% позитивної різниці між такими доходами й витратами; можливості використання зекономлених від оптимізації витрат коштів на інвестування чи підвищення заробітної плати;

✓ **упорядкував** регуляторний **облік** активів, створених після переходу на стимулююче регулювання, з уточненням диференціації таких активів за категоріями; встановив, що

вартість таких активів не може перевищувати вартість заходу, схваленого у складі інвестиційної програми, у межах суми економії до 5%, визначеної за результатами заходів контролю; продовжив перший регуляторний період до шести років; продовжив на 2026 р. обмеження амортизації регуляторної бази активів, яка створена на дату переходу до стимулюючого регулювання, рівнем, передбаченим чинною структурою тарифів; пролонгував на 2026 р. застосування норми доходу на регуляторну базу активів, яка створена після переходу на стимулююче регулювання, на рівні 0,03 відносних одиниць (замість 0,1674 відносних одиниць), крім визначених випадків; продовжив незастосування в 2025 р. до деяких операторів коригування необхідного доходу за недотримання цільового показника якості послуг; застосував: показники ефективності технологічних витрат на першому й другому класах напруги – 0,01 і 0,035 відносних одиниць; загальний показник ефективності – 1%;

✓ **узгодив** **Методику** (порядок) формування плати за приєднання до системи передачі та системи розподілу з вимогами **закону** в частині визначення вартості стандартного приєднання, приєднання електроустановок до системи передачі, нестандартного приєднання для замовників послуги з нестандартного приєднання електроустановок потужністю понад 1 МВт, які мають намір реалізувати право проєктувати обладнання електричних мереж, виконувати будівельно-монтажні, пусконаладжувальні роботи лінійної частини приєднання та/або роботи із створення потужності;

✓ **спростив** умови доступу замовників послуг транспортування до газотранспортної системи в точці виходу до газорозподільної системи, де відсутнє фізичне з'єднання з нею; запровадив новий продукт потужності з обмеженнями для постачання видобутого газу кінцевим споживачем, які перебувають в одній газорозподільній зоні з видобувним підприємством; визначив діапазон знижувальних коефіцієнтів для точок входу/виходу в рамках послуги потужності з обмеженнями для постачання видобутого газу. Цей документ, скоріше за все, завершить імплементацію в Україні вимог Регламентів (ЄС) 312/2014, 703/2015, 2017/459 і 2017/460 (мережевих кодексів);

✓ **змінив Правила** ринку в частині надання дозволу постачальникам допоміжних послуг на передачу зобов'язань із надання допоміжних послуг із регулювання частоти та активної потужності (крім прав, отриманих за результатами добових аукціонів);

✓ **удосконалив** порядок розгляду скарг споживачів на якість електричної енергії й забезпечив дотримання стандартів електропостачання операторами систем розподілу. Рішення **спричинене** виявленими НКРЕКП порушеннями строків усунення операторами причин неналежної якості електроенергії й потребою уточнити підстави для відхилення скарг споживачів з урахуванням дії воєнного стану. Зміни передбачають деталізацію видів ремонтних робіт і строків їхнього виконання, збільшення компенсацій споживачам за порушення чинних стандартів, розширення переліку об'єктивних підстав для відмови у задоволенні скарг, оновлення форм звітності й правил інформування споживачів.

ПРОЄКТИ ТА НАМІРИ

Верховна Рада України прийняла за основу **законопроект**, спрямований на вдосконалення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, що передбачає: впровадження до 31 грудня 2029 р. механізму підтримки для переможців аукціонів із розподілу квот підтримки відновлюваної енергетики у вигляді «чистої» премії замість контрактів на різницю; застосування фінансового забезпечення, наданого безпосередньо Гарантованому покупцю, як додаткової альтернативи банківській гарантії; продовження до 31 грудня 2034 р. терміну дії аукціонів із розподілу квот підтримки; послаблення фінансового навантаження на учасників аукціону шляхом зменшення розміру банківської гарантії: до укладення договору переможця аукціону з Гарантованим покупцем — з €15 до €10 за 1 кВт; при продовженні строку будівництва та введення об'єкта в експлуатацію — з €30 до €10; застосування допустимого відхилення фактичної встановленої потужності об'єкта в межах 10% відносно потужності, щодо якої переможець аукціону набув право на підтримку, з одночасним обмеженням обсягу надання послуги за механізмом ринкової премії відповідно до набутої потужності; сприяння визнанню українських гарантій походження в ЄС; забезпечення

можливості приєднання установок для зберігання енергії до мереж у рамках механізму cable pooling. Утім, профільне міністерство **вважає** голосування за цей документ передчасним. На його думку, «зараз завершується робота над об'єднанням ринків електроенергії України та ЄС. І, відповідно, впровадження цього інтеграційного пакету також спрямоване на здійснення економічно ефективного підходу до використання чистих і сталих джерел енергії. У цьому зв'язку Міністерство енергетики не підтримує цей законопроект і пропонує повернутись до його розгляду після прийняття законопроекту про об'єднання ринків».

У Верховній Раді України:

✓ готується на друге читання доопрацьований з урахуванням **документа законопроект**, спрямований на імплементацію норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання й конкурентоспроможності у сфері енергетики. Документом передбачено введення у законодавство нових термінів (агрегація, гнучкість, громадське енергетичне об'єднання, алгоритм зіставлення, номінований оператор ринку); узгодження функцій операторів ринку з нормами acquis ЄС; визначення умов участі суб'єктів господарювання в торгах на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку; визначення порядку діяльності, процедур сертифікації й ринкового нагляду щодо номінованих операторів ринку; встановлення механізму взаємодії операторів ринку з ACER, ENTSO-E та регуляторними органами ЄС; уточнення положень щодо розподілу міжзональної пропускної спроможності й розрахунку доходів. На думку профільного міністерства, Верховна Рада України **має** «ухвалити його в цьому році, але він все одно вимагає адаптивного періоду протягом ще одного року».

✓ очікують на перше читання підтримані профільним комітетом:

- **законопроект**, спрямований на «врегулювання колізії» в регулюванні ринку енергосервісу у частині оплати за енергосервісними договорами замовниками, що провадять діяльність за регульованим тарифом, і віднесення до заходів, які можуть реалізовуватися

в рамках енергосервісних договорів, будівництва енергетичних установок, що використовують альтернативні джерела, та установок зберігання енергії;

- **законопроект** про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес, спрямований на імплементацію Регламенту (ЄС) 2022/869 про керівні принципи транс'європейської енергетичної інфраструктури. Документ уточнює положення відкликаного Кабінетом Міністрів України **законопроекту** для відповідності оновленим у 2022-2023 рр. в ЄС вимогам.

✓ зареєстровані:

- урядовий **законопроект**, спрямований на відображення в системі електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП) власників останнього для унеможливлення фіктивних операцій, зокрема реєстрації акцизних накладних на неіснуючі обсяги нафтопродуктів, які реалізовані за готівку іншим споживачам;

- урядовий **законопроект** про надання Держпродспоживслужбі повноважень щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері комерційного обліку комунальних послуг;

- урядовий **законопроект** про тимчасове перерахування 10% коштів, що надходять від покупців електроенергії на рахунок із спеціальним режимом використання постачальника «останньої надії», на його небюджетний рахунок, відкритий в Держказначействі, з їхнім подальшим спрямуванням на погашення податкового боргу та сплати податку на додану вартість, який при цьому виникатиме, та спрямування решти коштів на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі до повного погашення недоплати за небаланс, придбаний постачальником «останньої надії». На думку уряду, реалізація такого алгоритму дозволить погасити податковий борг ДПЗД «Укрінтеренерго» до 31 грудня 2028 р.;

- урядовий **законопроект** про усунення дублювання повноважень Міненерго і Держенергонагляду в організації та

реалізації державного нагляду (контролю) у сфері теплопостачання й житлово-комунального господарства;

- урядовий **законопроект**, спрямований на «посилення впливу держави» з метою «забезпечення надійного (безперервного) та безпечного постачання електроенергії споживачам, у т. ч. дотримання заходів з обмеження та/або припинення постачання електроенергії споживачам, зокрема застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів, а також протиаварійних систем зниження електроспоживання».

На думку авторів цього розробленого в Міненерго документа, до повноважень Кабінету Міністрів України мають входити, зокрема: надання висновків щодо пріоритетності технічних рішень для розвитку систем розподілу, передбачених проектами планів розвитку; затвердження графіків проведення ремонтів основного обладнання електростанцій і накопичення вугілля для ТЕС і ТЕЦ, а також ремонтних програм мереж систем розподілу; затвердження порядку визначення й застосування граничних величин споживання потужності. Міненерго має, за документом, погоджувати плани розвитку систем розподілу та забезпечувати нормативно-правове регулювання з питань: складення і застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів; підготовки та оцінки готовності об'єктів до роботи в осінньо-зимовий період; технічної експлуатації станцій і мереж, енергетичного обладнання, випробування й ремонту електроустановок і мереж. Виробники електроенергії та оператори систем розподілу, незалежно від форм власності, зобов'язуються, згідно з проектом, дотримуватися графіків і програм, затверджених Міненерго, й забезпечувати безперешкодний доступ на підприємства «для здійснення заходів державного нагляду (контролю)». Оператори систем передачі й розподілу зобов'язуються надавати Міненерго і Держенергонагляду «інформацію, необхідну для здійснення ними встановлених законом функцій та повноважень», у т. ч. щодо оцінки стану обладнання, обсягів ремонтів і технічного обслуговування об'єктів. Автори законопроекту пропонують також підвищити штрафи, в т. ч. за «порушення заходів з обмеження та/або припинення постачання

електричної енергії споживачам», до 1 млн неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і запровадити санкції, зокрема за «неподання копій документів з питань організації експлуатації та оперативно-технологічного управління».

Міненерго оприлюднило проекти:

✓ **закону**, що продовжує до 1 січня 2028 р. термін звільнення від оподаткування ввізним митом товарів за затвердженням Кабінетом Міністрів **переліком**, що поміщуються у митний режим імпорту в рамках угод, фінансування за якими проводиться за рахунок Секретаріату Енергетичного Співтовариства;

✓ **закону** «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» (Директива 2018/2001/ЄС (RED II і III) з урахуванням рекомендацій Енергетичного Співтовариства 2024/1/MCEnc). Документ, зокрема, передбачає: узгодження національної та європейської термінології; визначення особливостей розрахунку показника валового кінцевого споживання енергії відновлюваних джерел і формування національного цільового показника; визначення спільнот відновлюваної енергії та громадських енергетичних об'єднань; установлення механізму статистичних трансферів, реалізації спільних проєктів і схем підтримки; визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики, установок для зберігання енергії й мережевої інфраструктури; впровадження дозвільних процедур для інвестицій у відновлювану енергетику; запровадження й дотримання критеріїв сталості, скорочення викидів парникових газів; продовження терміну пільгового приєднання установок зберігання енергії до електричних мереж операторів системи передачі й розподілу;

✓ **постанови** Кабінету Міністрів України, що погоджує розміщення генеруючих установок, пов'язаних із ними газових та електричних мереж, вузлів обліку, іншого обладнання в межах охоронних зон об'єктів магістральних газопроводів;

✓ **розпорядження** Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної

економічної програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних електростанцій на період до 2030 р.». Реалізація документа передбачає забезпечення умов для довготривалого (до 100 років) зберігання палива у спеціальних сховищах. Розрахункова вартість такого зберігання становитиме \$435 за кілограм урану й передбачатиме: витримку палива у приреакторних басейнах («мокре» зберігання) до досягнення рівня залишкового тепловиділення; транспортування палива до спеціальних сховищ «сухого» типу й забезпечення їхньої безпечної експлуатації; науково-технічне та інформаційно-комунікаційне супроводження відповідних заходів;

✓ доопрацьованого з урахуванням зауважень Державної регуляторної служби **розпорядження** Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції застосування штучного інтелекту в паливно-енергетичному комплексі». Документ, розрахований на період до 2035 р., спрямовано на вирішення 18 виявлених авторами проблем з метою «створення необхідних організаційних, нормативно-правових та технологічних умов для підвищення ефективності, безпеки, надійності та стійкості паливно-енергетичного комплексу шляхом системного впровадження штучного інтелекту в процеси генерації, транспортування, розподілу та споживання енергоресурсів». Одержання будь-яких конкретних і вимірюваних результатів реалізації концепції не передбачає, а одержуваною вигодою для держави назване «виконання підпункту 23.5 п. 23 Плану роботи Міністерства енергетики України на 2025 р.».

Мінекономіки **доручено** провести комплексний аудит усіх надрокористувачів, які отримали дозволи на стратегічно важливих родовищах. За **словами** очільниці уряду: «Плануємо перевірити, хто реально працює, а хто тримає ліцензії без видобутку. Такі об'єкти або мають давати результат, або повернутись на аукціон для добросовісних інвесторів».

НКРЕКП оприлюднила проєкти:

✓ **постанови**, що уточнює порядок заповнення показників форми звітності № 4-НКРЕКП-виробництво електричної та

теплової енергії (квартальна) в частині відображення товарної продукції та чистого доходу;

✓ **постанови**, що уточнює **Методику** обрахування плати за спільне використання технологічних електричних мереж у частині визначення об'єму технологічних електричних мереж спільного використання в умовних одиницях;

✓ **постанови**, що зобов'язує операторів газорозподільних мереж: переглядати річний розмір виробничо-технологічних втрат у разі змінення тарифів на послуги з розподілу, обмежувати розмір втрат на наступний період середньоарифметичним обсягом фактичних втрат/витрат за останні п'ять повних календарних періодів; вносить Сумську обл. до переліку областей, для яких розрахунок виробничо-технологічних втрат здійснюють без урахування обсягів втрат/витрат у газорозподільній системі, яка частково або повністю знаходиться на тимчасово окупованій території України або території ведення активних бойових дій;

✓ **постанови**, що надає постачальнику право припиняти електроживлення об'єкта побутового споживача у разі його заборгованості за договором про постачання електричної енергії та/або за договором про реструктуризацію;

✓ **постанови**, що змінює **Кодекс** комерційного обліку електричної енергії в частині конкретизації умов проведення первинної параметризації багатозонних (багатотарифних) лічильників електричної енергії для індивідуальних побутових споживачів; організації комерційного обліку у разі приєднання в одній точці декількох електроустановок; оформлення результатів контрольного огляду або технічної перевірки вузла обліку; визначення дати початку періоду порушення його роботи; унормування строку встановлення засобів комерційного обліку після їхньої повірки;

✓ **постанови**, що приводить умови й **порядок** ліцензування видів господарської діяльності, що здійснює НКРЕКП, у

відповідність до вимог законів «Про особливості **регулювання** діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» та «Про санкції».

Держгеонадр **оголосила** про проведення аукціону з продажу спеціального дозволу на користування надрами Любинецької площі на Львівщині (глибина від 4 км, без перетину з Довголуцькою площею), перспективної для видобутку природного газу, нафти й конденсату. Торги відбудуться 29 жовтня 2025 р. на майданчику Prozorro. Стартова ціна — 96,6 млн грн (без ПДВ), строк користування надрами — 20 років.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Рада ЄС **схвалила** надання Україні регулярного траншу на €3,056 млрд у межах Pillar I ініціативи Ukraine Facility. Ці кошти **надійдуть** до бюджету на початку вересня.

За результатами проєкту «Підтримка енергостійкості мікро- та малих підприємств України», що фінансувався Норвезькою агенцією з розвитку співробітництва (NORAD) та Урядом Німеччини і впроваджувався компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), 140 українських підприємств **отримали** 63 млн грн грантової допомоги. Із неї 57% інвестовано в об'єкти відновлювальної енергетики, 15% — в установки зі зберігання енергії, 8% — в енергоефективне обладнання і 7% — у генератори. Найбільшу підтримку отримали підприємці регіонів, що зазнали значних руйнувань внаслідок війни — Дніпропетровська, Сумська і Харківська обл., а також прикордонні — Львівська й Волинська.

АТ «Укрнафта» та Shell Overseas Investments BV **завершили** угоду про придбання українською компанією частки у розмірі 51% у ТОВ «Альянс Холдинг», що володіє мережею зі 118 АЗК під брендом Shell в Україні. Інші 49% підприємства належать Фонду державного майна України. Таким чином, загалом «під брендом UKRNAFTA протягом року запрацюють 663 автозаправні комплекси».

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Повідомляючи про схвалення Радою ЄС чергового траншу для нашої держави, в Мінекономіки [нагадали](#), що «саме на 2025 р. припадає найбільше кроків, які має виконати Україна», і закликали «всі міністерства, парламентарів та інших залучених стейкхолдерів активно долучитися до цієї роботи аби забезпечити виконання Плану України і в наступних кварталах».

Утім, мова має йти не лише про дотримання міжнародних зобов'язань у рамках ініціативи Ukraine Facility. Адже серпневі негаразди — від гігантного небалансу й нестачі коштів на закупівлю газу, до багатомільярдних боргів і завищених цін на нафтопродукти — свідчать, що проблеми на енергетичних ринках виникли не тільки внаслідок російської агресії.

Про незавершеність переходу від нав'язаної московією адміністративної до ринкової європейської моделі регулювання постійно [нагадують](#) не лише профільні експерти, але й самі учасники енергетичних ринків. Але реалізація цього завдання потребує якнайшвидшої дерегуляції, скасування спеціальних обов'язків, завершення корпоратизації державних і недопущення створення нових вертикально інтегрованих компаній. Шкода, що уряд, навпаки, [ініціює](#) «посилення впливу держави» під приводом «забезпечення надійного (безперервного) та безпечного постачання»

та постійно [втручається](#) в корпоративне управління.

Мало хто [сумнівається](#), що нинішній стан справ — «це червоний сигнал для будь-якого потенційного інвестора», оскільки «балансуючий ринок перетворився на точку входу для системної заборгованості, строки оплати за продану електроенергію сягають 12-14 місяців, а правила змінюють у ручному режимі». Однак єдиним правильним способом вирішення цих проблем є забезпечення платоспроможності всіх учасників ланцюжка постачання. Уряд має скоротити перелік захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури, оновити механізм і критерії його формування, і розробити нову методологію встановлення цін і тарифів із відображенням у них витрат. Проте Міненерго [визначатиме](#) відповідні «механізм і критерії» лише у грудні, хоч мало [зробити](#) це два роки тому.

Підготовка до опалювального сезону, формування запасів газу й вугілля, проведення ремонтних робіт і відновлення пошкодженої інфраструктури є надзвичайно важливими завданнями, але все це — справа суб'єктів господарювання, а не уряду. Формування політики — це не про ремонт і запаси, а про закони й накази. І про вже прийняті документи, а не їхні проєкти. На жаль, зміст операційних цілей [презентованого](#) 18 серпня 2025 р. [проєкту](#) Програми дій Кабінету Міністрів України на 2025-2026 рр. свідчить, що розуміння цього в оновленого уряду відверто бракує.